

WALENTY KRYCZYŃSKI

**Wyższe szkolnictwo leśne
w Polsce Ludowej
w latach 1944—1984**

Высшее лесное образование в Народной Польше
в 1944—1984 годах

Academic forest education in People's Poland
in the years 1944—1984

Przy analizie minionych 40 lat Polski Ludowej zwraca uwagę dynamiczny rozwój szkolnictwa wszystkich szczebli, w tym także szkolnictwa leśnego.

Wśród wielu czynników determinujących wzrost ilościowy i jakościowy szkolnictwa leśnego wymienić należy postanowienia Manifestu Lipcowego, dotyczące bezpłatnej nauki i umożliwienia dostępu do szkół szerokim rzeszom młodzieży oraz politykę resortu leśnictwa, który inicjował różnorodne formy kształcenia kadr.

W wyniku eksterminacyjnej działalności okupacyjnych władz niemieckich leśnictwo polskie poniosło dotkliwe straty. Istniała pilna potrzeba obsadzania wielu stanowisk w administracji leśnej, zwłaszcza na Ziemiach Odzyskanych. W związku z tym podjęto intensywne kształcenie kadr dla leśnictwa drogą odbudowy i rozbudowy szkolnictwa średniego i wyższego oraz w postaci doraźnych kursów na różnych poziomach prowadzonych przez tworzone Leśne Ośrodki Szkoleniowe. Rozwój wyższego szkolnictwa leśnego rozpoczął się od reaktywowania wyższych uczelni okresu międzywojennego. W maju 1945 r. wznowił swoją działalność Wydział Leśny SGGW. W kwietniu tegoż roku otwarty został Wydział Rolniczo-Leśny Uniwersytetu w Poznaniu, a w 1946 r. Wyższe Kursy Leśne w Krakowie (istniejące od listopada 1945 r.) zostały przekształcone w Sekcję Leśną, a następnie Wydział Leśny Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W 1946 r. z Wydziału Leśnego SGGW — wydzielony został Oddział Technologii Drewna, w 1951 r. przekształcony na samodzielny Wydział Technologii Drewna (organizatorem i pierwszym dziekanem tego Wydziału był prof. dr F. Krzysik). Z Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu w Poznaniu wydzielone zostały katedry Sekcji Leśnej stanowiącej podstawę do utworzenia samodzielnego Wydziału Leśnego. Przy Wydziale

Leśnym utworzony został Oddział Technologii Drewna, przekształcony następnie w Wydział o tej samej nazwie. Po utworzeniu Wyższych Szkół Rolniczych — wydziały kształcące leśników weszły w skład tych uczelni. W ten sposób z początkiem lat pięćdziesiątych kształcenie kadr dla leśnictwa i przemysłu drzewnego prowadzone było na 5 wydziałach, a mianowicie:

SGGW — Wydział Leśny i Wydział Technologii Drewna.

WSR Poznań — Wydział Leśny i Wydział Technologii Drewna.

WSR Kraków — Wydział Leśny (wydział ten został w 1953/64 r. zlikwidowany, a w 1963 r. reaktywowany).

Studia leśne w pierwszej fazie swego istnienia (w latach czterdziestych) były zorganizowane na zasadach obowiązujących w okresie międzywojennym (4-letnie studia kończące się egzaminem dyplomowym i nadaniem tytułu inżyniera-leśnika).

Działalność wydziałów leśnych w latach czterdziestych koncentrowała się głównie na pracy dydaktycznej. Wynikało to z pilnych potrzeb resortu leśnictwa oraz z warunków w jakich wydziały leśne podjęły pracę.

W wyniku 5-letniej okupacji baza wyższych uczelni w Polsce była zdewastowana. Znaczna część aparatury naukowej była wywieziona do Niemiec, brakowało nie tylko wyposażenia pracowni naukowych, ale nawet podstawowego sprzętu do obsługi ćwiczeń. Decydowała jednak wola walki z trudnościami, niespotykany zapał do pracy, który udzielał się również młodzieży podejmującej studia.

Kadra naukowa wydziałów leśnych opierała się na doświadczonych profesorach okresu międzywojennego. Na Wydziale Leśnym SGGW byli profesorowie: J. Grochowski, M. Nunberg, T. Włoczewski, F. Krzysik, A. Żabko-Potopowicz i młodsi jak: B. Szymkiewicz, J. Tomanek i inni. Na Wydziale Rolniczo-Leśnym seniorami byli profesorowie: J. Rafalski, L. Sitowski, W. Smosarski, K. Stecki, A. Kozikowski, K. Suchecki, F.K. Terlikowski, z którymi współpracowali: T. Molenda, S. Stryła i wielu młodszych. Podstawową kadrę Wydziału Leśnego w Krakowie tworzyli: prof. T. Gieruszyński, prof. S. Kapuściński, prof. E. Chodzicki i prof. B. Pawłowski. Pod kierunkiem tych wybitnych profesorów szybko zdobywała doświadczenie młodsza kadra naukowa.

Z początkiem lat pięćdziesiątych pracę na wydziałach leśnych podjęło kilku wyróżniających się praktyków, jak E. Ilmurzyński, E. Kamiński, L. Mroczkiewicz, R. Fromer i inni, w następnych latach zdobyli oni stopnie i tytuły naukowe. Na podkreślenie zasługuje udział wydziałów leśnych w pracach badawczych służących praktyce leśnej.

Mimo trudnych warunków i braku wyposażenia, podjęte zostały prace gleboznawcze, w wyniku których powstały mapy przeglądowe województw, powiatów i nadleśnictw. Na uwagę zasługuje opracowanie gleboznawczej mapy Polski w skali 1 : 1 000 000 (pod kierunkiem prof. F.K. Terlikowskiego). Aktywny udział w opylaniu lasów środkami owadobójczymi brali prof. M. Nunberg, prof. S. Kapuściński i dr A. Haber.

Pracownicy naukowcy Wydziału Leśnego SGGW brali udział w pracach nad przebudową drzewostanów. Wykonano wiele prac w dziedzinie fitosocjologii oraz badań florystycznych, jednak głównym nurtem działal-

ności była praca dydaktyczna. Już w latach 1945 i 1946 w SGGW i na Wydziale Leśnym w Poznaniu wydano pierwsze dyplomy ukończenia studiów (36 dyplomów w SGGW i 28 dyplomów w Poznaniu). Były to dyplomy ukończenia studiów 4-letniego planu studiów okresu międzywojennego.

Z końcem lat czterdziestych w planach studiów dokonywały się zmiany. Wynikały one z przeobrażeń społecznych zachodzących w kraju. Zlikwidowane zostały wykłady: polityki ekonomicznej, polityki leśnej, skarbowości, prawoznawstwa, oceniania i statyki leśnej. Wprowadzono nowe przedmioty jak podstawy marksizmu-leninizmu, ekonomię polityczną oraz ekonomikę leśnictwa. Na wydziałach leśnych, podobnie jak na innych wydziałach, wprowadzone zostały zajęcia prowadzone przez studium wojskowe, zajęcia z wychowania fizycznego i naukę języków obcych.

Istotne zmiany organizacyjne przyniósł rok akademicki 1950/51; wprowadzone zostały studia dwustopniowe oparte na nowym planie nauczania. Nowy plan nauczania na I stopniu studiów obejmował 7 semestrów. Założeniem tego planu było zapoznanie studenta z niezbędnym zakresem wiadomości dla prawidłowego prowadzenia gospodarstwa leśnego. Metoda nauczania polegała na wykładach o charakterze kursowym, odrabianiu przewidzianych planem ćwiczeń, praktyk wakacyjnych i zdaniu egzaminów z przedmiotów wykładowych w 7 semestrach studiów. Niewątpliwym mankamentem takiej metody był brak samodzielności studenta, a później absolwenta. Absolwent 3,5-letnich studiów leśnych po zdaniu egzaminów otrzymywał dyplom inżyniera-leśnika.

Studia II stopnia (nazwane magisterskimi) trwały dodatkowe 3 semestry i kończyły się wykonaniem pracy magisterskiej, absolwent otrzymywał dyplom magistra inżyniera. Absolwenci studiów II stopnia przewidywani byli do pracy naukowej oraz na bardziej odpowiedzialne stanowiska w administracji (po zdobyciu niezbędnego doświadczenia praktycznego).

Po wprowadzeniu studiów dwustopniowych powstał problem jak traktować absolwentów 4-letnich studiów starego typu (międzywojennych). Uznano dyplom inżyniera studiów międzywojennych za równoważny dyplomowi magistra inżyniera. Na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych wprowadzono również dyplom inżyniera „notowskiego”. Dyplom inżyniera był przyznawany przez NOT osobom pracującym przez wiele lat na stanowisku kierowniczym (po zdaniu egzaminów uzupełniających). Wprowadzenie studiów dwustopniowych pomyślane była jako szybsza metoda pozyskania kadr z wyższym wykształceniem.

Istotne znaczenie dla rozwoju wyższego szkolnictwa w Polsce, w tym także dla studiów leśnych, miała ustawa o szkolnictwie wyższym i pracownikach nauki z 15 grudnia 1951 r. Ustawa wprowadzała obowiązek terminowego kończenia studiów, nowy tryb uzyskiwania stopni naukowych (kandydata nauk i doktora nauk). Podstawową jednostką administracyjną i dydaktyczną stała się katedra. Warto podkreślić, że następne ustawy (ustawa z 1958 r., nowela do ustawy z 1966 r.) miały swoje źródła w ustawie z 15 grudnia 1951 r. Powołana została Centralna Komisja Kwalifikacyjną jako centralny organ upoważniony do orzekania w sprawie kwalifikacji pracowników naukowych. Ustawa z 15 grudnia 1951 r. określała również rolę organu doradczego Ministerstwa Szkolnictwa Wyż-

szego w postaci Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Wśród szeregu sekcji Rady Głównej — działała również Sekcja Leśna. Zadaniem Sekcji Leśnej było między innymi opiniowanie planów studiów i wysuwanie nowych propozycji w tym zakresie.

Zespół profesorów Sekcji Leśnej po wysłuchaniu wielu opinii doszedł do wniosku, że wprowadzone studia dwustopniowe nie spełniają należycie swojej roli. Absolwenci studiów I stopnia nie byli dostatecznie przygotowani zwłaszcza pod względem praktyki, a absolwentów II stopnia było zbyt mało.

Zgodnie z opinią Sekcji Leśnej Rady Głównej Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego w 1956 r. wprowadziło nowy 5-letni plan nauczania na wydziałach leśnych. Obowiązywał on w latach 1955/56—1956/66. Plan ten obejmował łącznie 3555 godzin zajęć, w tym 1865 godzin wykładów i 1690 godzin ćwiczeń. Ćwiczenia terenowe obejmowały 855 godzin. Pięcioletni plan studiów przewidywał również terenowe praktyki produkcyjne w łącznym wymiarze 8 tygodni (4-tygodniowa praktyka manualna po II semestrze, i 4-tygodniowa praktyka administracyjna lub mechanizacyjno-transportowa po VI semestrze). Studia wg 5-letniego planu kończyły się wykonaniem pracy dyplomowej (w zakresie wybranej specjalizacji) i złożeniem egzaminu dyplomowego. Po pomyślnym wyniku egzaminu absolwent otrzymywał dyplom magistra inżyniera leśnictwa.

Kolejną innowacją w systemie studiów leśnych było wprowadzenie studiów zaocznych. Inicjatywa powołania studiów zaocznych powstała w Sekcji Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa NOT. Działacze społeczni Sekcji oraz współpracujący z nimi pracownicy naukowci (głównie prof. E. Kamiński) widząc potrzebę umożliwienia awansu społecznego i zawodowego i podniesienia kwalifikacji wielu leśników ze średnim wykształceniem, opracowali koncepcję i plan studiów. Zgodnie z tą koncepcją studia zaoczne na wydziałach leśnych miały trwać 5 lat. Absolwenci uzyskiwali dyplom inżyniera leśnika. Plan studiów oparty był na założeniu, że słuchacze studiów zaocznych posiadają przygotowanie zawodowe, główny nacisk położono na doskonalenie teoretyczne. Z biegiem lat, kiedy na studia zaoczne zaczęli przychodzić młodzi ludzie bez dostatecznego przygotowania, pierwotna koncepcja traciła na znaczeniu. Pojawiały się nawet głosy podważające celowość prowadzenia studiów zaocznych w dotychczasowym trybie.

W następnych latach wprowadzone zostały studia eksternistyczne i studia podyplomowe. Rola tych studiów, zwłaszcza podyplomowych, wymaga odrębnego omówienia. Natomiast przy omawianiu studiów stacjonarnych warto zatrzymać się nad warunkami studiów.

Zgodnie z założeniami polityki oświatowej naszego kraju — studium młodzież została otoczona opieką państwa. Wymienić tu trzeba możliwości podejmowania nauki w ramach studiów przygotowawczych. Już w latach czterdziestych uruchomiono studia przygotowawcze dla osób nie posiadających świadectwa dojrzałości. Na studia te kierowni byli przez organizacje społeczne młodzi ludzie wyróżniający się zdolnościami, zaangażowaną postawą społeczno-polityczną. W ramach rocznego lub 2-letniego kursu uzupełniali oni swoją wiedzę w zakresie szkoły średniej, a następnie podejmowali studia na I roku. W trakcie studiów studenci wydziałów leśnych (podobnie jak wszyscy studenci) mieli możliwość uzyska-

nia stypendium pieniężnego oraz miejsca w domu akademickim i wyżywienia w stołówkach studenckich.

Podstawowe znaczenie w sprawie pomocy państwa dla studiującej młodzieży miała ustawa z 7 marca 1950 r. o stypendiach państwowych. Ustawa ta wprowadzała następujące kryteria przyznawania stypendiów: a) pochodzenie społeczne, b) postępy w nauce, c) warunki materialne, d) postawa moralna.

Wprowadzone kryteria umożliwiły studia młodzieży robotniczej, chłopskiej i młodzieży pochodzącej z prowincjonalnych ośrodków. Rzutowało to na skład klasowy młodzieży na wydziałach leśnych. Dane z lat 1952—1962 wykazywały, że odsetek młodzieży robotniczo-chłopskiej na tych wydziałach sięgał 60%. W latach późniejszych wzrastał odsetek młodzieży pochodzącej ze środowisk inteligenckich. Na uwagę zasługuje również znaczny wzrost udziału kobiet studiujących na wydziałach leśnych. W okresie międzywojennym liczba kobiet była znikoma. W latach pięćdziesiątych kobiety stanowiły ponad 15% ogólnej ilości studiujących — w późniejszych latach odsetek kobiet studiujących leśnictwo wzrastał.

Z początkiem lat sześćdziesiątych w systemie stypendialnym zachodziły zmiany. Wprowadzone zostały stypendia fundowane. Przy omawianiu warunków studiów trzeba pamiętać, że pomoc państwa obejmowała również opiekę lekarską, różnorodne formy wczasów i obozów letnich, turystykę, sport oraz dotowanie działalności kulturalnej. Szczególne znaczenie w tym zakresie miała działalność kół naukowych. Wśród wielu kierunków działania kół wyróżnić należy wdrażanie studenta do udziału w pracy naukowo-badawczej. Wiąże się to ze znacznym ożywieniem działalności wydziałów leśnych w zakresie badań naukowych, koordynowanych przez powstałą w 1951 r. Polską Akademię Nauk.

Rozwój działalności badawczo-naukowej stanowił podstawę do uzyskiwania stopni naukowych. Wzrostowi kadry naukowej sprzyjał również system środków stymulacyjnych, jak stypendia naukowe (doktorskie i habilitacyjne) oraz staże naukowe, zwłaszcza w ośrodkach zagranicznych.

Po przejściowym załamaniu w związku z nowym trybem uzyskiwania stopni naukowych w drugiej połowie lat pięćdziesiątych, nastąpił znaczny wzrost ilości uzyskiwanych stopni naukowych, tempo rozwoju młodej kadry wzrosło jeszcze bardziej w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych.

Dla rozwoju działalności badawczo-naukowej oraz podniesienia jakości pracy dydaktycznej duże znaczenie miały lasy doświadczalne. Wydział Leśny ŚGGW — dysponował Leśnym Zakładem Doświadczalnym w Rogowie (pow. 3662 km), LZD Rogów posiada ponadto Tartak Doświadczalny, Arboretum z parkiem dendrologicznym, pracownie naukowe, stację badań meteorologicznych oraz Muzeum Leśne. Ośrodek w Rogowie posiada bursę studencką na 150 miejsc oraz salę wykładowo-konferencyjną. Warunki te sprawiły, że Ośrodek w Rogowie był miejscem licznych konferencji naukowych z udziałem gości z kraju i zagranicy.

Wydział Leśny WSR w Poznaniu posiadał 2 ośrodki: Murowana Goślina (Zielonka) i Siemianice. Pierwszy z nich był używany przez Sekcję Leśną Wydziału Rolniczo-Leśnego U.P. jeszcze w okresie międzywojen-

nym. Drugi — uzyskany w roku akademickim 1951/52 staraniem ówczesnego dziekana prof. T. Molendy posiada 2 gospodarstwa leśne: Laski i Siemianice. Łączna powierzchnia obejmuje 6882 ha, w tym Arboretum w Gołuchowie. Oba LZD w Zielonce i Siemianicach posiadają tartaki doświadczalne i pracownie naukowe. Lasy doświadczalne w Siemianicach mają zróżnicowany charakter, stanowiąc w ten sposób obiekt o dużej przydatności do celów naukowych i dydaktycznych. LZD Siemianice w toku rozbudowy uzyskał odpowiednie pomieszczenie dla studentów.

Również reaktywowany w 1963 r. Wydział Leśny w Krakowie otrzymał Leśny Zakład Naukowy o pow. 6552 ha, położony w Krynicy. Wypożyczenie techniczne lasów doświadczalnych z roku na rok uległo poprawie, w dalszym ciągu nie jest ono wystarczające do dobrego przygotowania studentów — zgodnie z potrzebami nowoczesnego gospodarstwa leśnego. Mimo to lasy doświadczalne odegrały istotną rolę w kształceniu studentów; były również warsztatem naukowym dla działalności badawczej.

W latach sześćdziesiątych podjęto dyskusję nad nowym planem studiów leśnych. Kolejny nowy plan wprowadzono z dniem 1 X 1965 r. Plan ten oparto na zasadzie przygotowania absolwentów do pracy na 2 podstawowych stanowiskach: a) nadleśniczy, b) kierownik specjalistycznego gospodarstwa leśnego.

W latach 1965—1970 kształcenie leśników odbywało się w 2 profilach, w związku z tym przejściowo utworzono na wydziałach 2 sekcje: a) gospodarki leśnej, b) inżynierii leśnej i urządzeń technicznych.

Po okresie pewnej stabilizacji z końcem lat sześćdziesiątych nastąpiły nowe zmiany. Na wniosek Zespołu Programowego Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego wprowadzono nowy plan studiów — był to plan jednolitych 5-letnich studiów magisterskich. Myślą przewodnią tego planu było nadanie studiom leśnym bardziej technicznego charakteru przy jednoczesnym zmniejszeniu ilości godzin, zwłaszcza wykładów. W nowym planie wykłady stanowiły 32% ogólnej ilości godzin, a ćwiczenia 68% — w tym ćwiczenia terenowe 20%. Na starszych latach studiów wprowadzono specjalizację (hodowla lasu, ochrona lasu, organizacja gospodarstwa leśnego, użytkowania lasu, inżynieria leśna).

Warto wspomnieć, że pracownicy naukowcy wydziałów leśnych biorący udział w przygotowaniu jednolitego planu studiów „wybroniли się” przed forsowaną przez ministerstwo szkolnictwa wyższego koncepcją studiów dwutypowych (studia takie zostały wprowadzone na wielu wydziałach Wyższych Szkół Rolniczych).

Wydziały Leśne nie oparły się natomiast presji ze strony resortów szkolnictwa wyższego i leśnictwa w sprawie zmian strukturalnych. Z dniem 1 września 1970 r. w Wyższych Szkołach Rolniczych (w tym także na wydziałach leśnych) wprowadzono strukturę instytutową. Zlikwidowano istniejące dotychczas katedry i zakłady — utworzono uczelniane instytuty.

Na wydziałach leśnych utworzono po 4 instytuty (na poszczególnych wydziałach różniły się one nieznacznie nazwą — co nie zmieniało ich charakteru i zadań), które otrzymały następujące nazwy:

1. Instytut Przyrodniczych Podstaw Leśnictwa,

2. Instytut Ochrony Lasu i Drewna,
3. Instytut Organizacji Gospodarstwa Leśnego,
4. Instytut Użytkowania Lasu i Inżynierii Leśnej.

Istniejące dotychczas katedry weszły w skład odpowiednich Instytutów (zgodnie z problematyką uprawianych badań). Zakres działalności instytutów obejmował w zasadzie wszystkie dziedziny wiedzy leśnej. Myślą przewodnią dokonanej reorganizacji było utworzenie większych zespołów badawczych, co pozwalało podejmować działalność naukową o szerszym zasięgu (bardziej kompleksową).

Instytuty uczelniane powinny były podejmować zadania zlecane przez resort gospodarczy, który wykonanie tych zadań finansował, miał również partycypować w uzupełnianiu bazy materialnej niezbędnej do wykonania zleconych zadań (prac badawczych).

Z początkiem lat siedemdziesiątych Wyższe Szkoły Rolnicze przemianowane zostały na Akademie Rolnicze. Miało to niewątpliwie znaczenie prestiżowe; nie zmieniało jednak charakteru zadań i odpowiedzialności tych uczelni.

Trzeba przyznać, że początek lat siedemdziesiątych przyniósł pewne ożywienie w działalności naukowej uczelni rolniczych, w tym także na wydziałach leśnych. Po pewnym czasie pojawiły się trudności — dotyczyły one najpierw problematyki nauczania. Wypróbowany system odpowiedzialności katedry i zakładu za zakres i poziom zajęć dydaktycznych w strukturze instytutowej zaczął się gubić. Krytykowana dotychczas opieka kierownika katedry nad młodą kadram naukową w ramach instytutów nie znalazła lepszego rozwiązania. Wreszcie w systemie dotowania badań naukowych przez resorty gospodarcze zaczęły występować zakłócenia.

Szczególne trudności wystąpiły w zakresie tzw. dyscyplin podstawowych, problematyka badań w tym zakresie (z reguły długofalowa) nie cieszyła się zainteresowaniem resortów gospodarczych. (Zapominały one, że bez rozwoju badań podstawowych trudno rozwijać badania stosowane). Omówienie tych zagadnień wykracza poza problematykę studiów leśnych, toteż streszczając się trzeba wspomnieć, że z końcem lat siedemdziesiątych pojawiało się coraz więcej wątpliwości w zakresie przydatności struktury instytutowej. W rezultacie z początkiem lat osiemdziesiątych zaczęto stopniowo powracać do starej wypróbowanej struktury katedr i zakładów.

Wydziały leśne, niezależnie od wymienionych wyżej trudności związanych ze zmianami struktury i kolejnymi zmianami planów i programów nauczania, rozwijały działalność badawczo-naukową i dydaktyczną. Osiągnięcia w działalności badawczo-naukowej wymagają odrębnego opracowania.

Pewne naświetlenie działalności naukowej daje rozwój młodej kadry naukowej wyrażony w uzyskanych stopniach naukowych. W minionym 40-leciu na Wydziałach Leśnych nadano następujące ilości stopni naukowych:

385 stopni doktora (lub kandydata nauk)

94 stopnie doktora habilitowanego (dawniej docenta)

Z wymienionych wyżej liczb na poszczególnych wydziałach uzyskano:
Wydz. Leśny SGGW — 137 stopni doktora i 43 stopnie doktora hab.,

Wydz. Leśny AR w Poznaniu — 155 stopni doktora i 38 stopni doktora hab.,

Wydz. Leśny AR w Krakowie — 93 stopni doktora i 13 stopni doktora hab.

Ponadto kilku młodych pracowników naukowych uzyskało stopnie kandydata nauk w ZSRR (głównie w LTA w Leningradzie).

Z przedstawionych danych wynika, że kadra naukowa Wydziałów Leśnych doznała znacznego wzmocnienia, jako że większość nadanych stopni naukowych uzyskali pracownicy naukowcy wydziałów leśnych. W ostatnich latach liczba osób spoza uczelni uzyskujących stopnie naukowe na wydziałach leśnych wzrastała, świadczy to jednak o aktywności wydziałów w rozwoju ich działalności naukowej.

Jeśli chodzi o działalność dydaktyczną, to trzeba stwierdzić, że mimo występujących trudności pracownicy naukowcy wydziałów leśnych konsekwentnie dążyli do zachowania tzw. szerokiego profilu absolwenta studiów leśnych. Godne podkreślenia jest również dążenie do nieustannego doskonalenia profilu oraz podnoszenia jakości studiów. W rezultacie tych dążeń absolwent studiów leśnych jest pod względem teoretycznym dobrze przygotowany do pracy w zawodzie.

Istnieje oczywiście wiele nie pozbawionych słuszności uwag o niewystarczającym przygotowaniu praktycznym (zwłaszcza bezpośrednio po studiach). Ale jest to problem generalny dotyczący szkolnictwa wyższego w naszym kraju; rozstrzygnięcie jego wymaga obszernego omówienia na tle sytuacji gospodarczej w kraju i tendencji rozwojowych szkolnictwa wyższego w świecie.

W artykule dotyczącym studiów leśnych niezbędne jest podkreślenie stosunkowo wysokiej sprawności studiów na wydziałach leśnych przy zachowaniu dobrej jakości studiów. Niewątpliwym sukcesem studiów leśnych w naszym kraju jest znaczna ilość wydanych dyplomów ukończenia studiów. W latach 1943—1983 na 3 wydziałach leśnych wydano 6454 dyplomy inżyniera i magistra inżyniera. Na tę liczbę składa się około 70% dyplomów studiów stacjonarnych i około 30% dyplomów studiów zaocznych i eksternistycznych.

Liczba wydanych dyplomów blisko dwukrotnie przewyższa ogólną liczbę etatowych stanowisk w administracji lasów państwowych. Toteż absolwenci studiów leśnych pracują w wielu innych działach gospodarki narodowej.

Warto dodać, że w tym samym okresie 6200 dyplomów ukończenia studiów wydano na wydziałach technologii drewna, (w tym około 22% w trybie studiów zaocznych).

Łącznie stanowi to ponad 12 tys. specjalistów z wyższym wykształceniem, postawionych do dyspozycji Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

Ponadto Wydziały Leśne przeszkoliły znaczne liczby pracowników administracji Lasów Państwowych na różnego rodzaju kursach w ramach studiów podyplomowych.

Przedstawione tutaj liczby ilustrują wkład pracy wydziałów leśnych w Polsce w przygotowaniu kadr dla resortu leśnictwa.